

درباره لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ کل کشور
نفت در لایحه بودجه سال ۱۳۸۸

نام دفتر: مطالعات برنامه و بودجه

شماره مسلسل: ۲۳۰۹۵۷۲

تاریخ انتشار: ۱۳۸۷/۱۲/۱۸

از ابتدای برنامه چهارم توسعه رابطه مالی دولت و شرکت ملی نفت ایران در بودجه سنواتی تعیین می‌شود. در لایحه بودجه ۱۳۸۸ به این رابطه (به صورت مختصر) در بند «۷» ماده واحده اشاره شده است.

یکی از عواملی که سبب شده این بحث مهم در ایام بودجه و در قالب تبصره‌های از تبصره‌های بودجه درآید، نبود قانون جامع و شفاف نفت است. **قانون نفت جمهوری اسلامی** در سال ۱۳۶۶ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید. در این قانون تنظیم رابطه مالی دولت و شرکت نفت به تصویب اساسنامه آن شرکت موکول شده و از دولت خواسته از تاریخ تصویب این قانون اساسنامه‌های شرکت‌های نفت، گاز و پتروشیمی را ظرف مدت یک سال جهت تصویب به مجلس شورای اسلامی تقدیم کند. همچنین در قوانین بودجه نیز بارها از دولت خواسته شده که اساسنامه جدیدی منطبق بر قانون اساسی جمهوری اسلامی ارائه کند، ولی تاکنون اساسنامه جدیدی برای شرکت‌های مزبور تصویب نشده است.

اشکالات بند «۷» ماده واحده لایحه تقدیمی دولت

حکم پیشنهادی دولت در بند «۷» ماده واحده لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ تبعات ذیل را به دنبال داشت:

- اجازه دادن به دولت در زمینه تصمیم‌گیری درباره عایدات ناشی از فروش داخلی نفت خام، گاز طبیعی، مایعات و میعانات گازی و فراورده‌های نفتی تولیدی در سال ۱۳۸۸،
- مسکوت ماندن واریز منابع ارزی حاصل از صادرات نفت خام توسط دولت (از طریق وزارت نفت) به حساب‌های بانک مرکزی،
- عدم لزوم ارائه گزارش‌های مربوط به عملکرد تولید نفت و گاز به مجلس شورای اسلامی،
- مغفول واقع شدن عقد قرارداد دولت با شرکت ملی نفت ایران،
- همانند چند سال اخیر میزان سود سهام و مالیات عملکرد شرکت نفت بر مبنای درصدی از نفت خام تولیدی در قالب یک تصمیم اداری و نه ناشی از فعالیت‌های تجاری یک بنگاه اقتصادی تعیین شده است،
- این بند با فرض تصویب لایحه هدفمندسازی یارانه‌ها ارائه شده، اما ارتباط این بند با لایحه مذکور مشخص نیست و با توجه به ادامه بررسی لایحه مذکور در مجلس، موارد زیر بلا تکلیف مانده که ضروری است در بودجه درباره آنها تصمیم‌گیری شود:
 - چارچوب لازم برای قیمت‌گذاری نفت خام مصرف داخلی،
 - مجوز صادرات نفت خام جهت معاوضه با بنزین و نفت‌گاز توسط شرکت ملی نفت ایران،
 - نحوه قیمت‌گذاری فراورده‌های نفتی، قیمت‌گذاری گاز طبیعی مصرف شده در داخل کشور و قیمت‌گذاری برق،
 - نحوه ثبت و محاسبه پرداخت مابه‌التفاوت قیمت آزاد فراورده‌های نفتی، گاز طبیعی و برق با قیمت‌های فروش تکلیفی آنها در داخل کشور (یارانه‌های انرژی)،
 - تنظیم رابطه مالی دولت با شرکت ملی نفت ایران، شرکت ملی پالایش و پخش فراورده‌های نفتی ایران، شرکت ملی گاز ایران و شرکت مادر تخصصی توانیر.

اصلاحات کمیسیون تلفیق

یکی از موضوعات مهمی که به صورت ویژه کمیسیون تلفیق به آن پرداخت بحث نحوه تعیین رابطه مالی دولت و شرکت ملی نفت ایران بود. کارگروه تشکیل شده برای این موضوع گزینه‌های مختلفی مورد بحث و بررسی قرار گرفت. برخی از این گزینه‌ها، خواستار اصلاحات کلی در نحوه تنظیم رابطه مالی دولت و شرکت ملی نفت ایران بودند. برخی دیگر از گزینه‌ها نیز صرفاً برخی اصلاحات شکلی را بند «۷» قانون بودجه سال ۱۳۸۷ پیشنهاد می‌کردند.

کمیسیون تلفیق در نهایت بند «۷» لایحه بودجه سال ۱۳۸۸ را به گونه‌ای اصلاح کرد که ضمن سازگاری با مصوبه مربوط به هدفمند کردن یارانه‌ها، برخی ایرادهای اساسی مطرح شده پیرامون نحوه تنظیم این رابطه را رفع کند. اصلاحات اساسی انجام شده به شرح زیر است:

- تنظیم قیمت فروش داخلی نفت خام، گاز طبیعی، فرآورده‌های نفتی و برق به عهده دولت گذاشته شد.
- پرداخت یارانه به شرکت‌های دولتی تولید و عرضه‌کننده انرژی متوقف شد.
- پرداخت یارانه برای واردات حامل‌های انرژی از هر منبع ممنوع شد.
- شرکت‌های موضوع این بند موظف به تسویه حساب مقداری، ریالی و ارزی با خزانه‌داری کل کشور در پایان سال (مطابق با آیین‌نامه‌ای که به تصویب هیئت وزیران می‌رسد)، شدند.
- هزینه‌های صدور نفت خام به صورت سیف و بازپرداخت تعهدات بیع متقابل به عهده شرکت نفت گذاشته شد.
- در راستای ماده (۳۹) قانون محاسبات عمومی همه درآمدهای ارزی و ریالی شرکت‌های تابعه وزارت نفت به حساب تمرکز وجوه ارزی و ریالی شرکت‌های تابعه نزد بانک مرکزی واریز می‌شود تا طبق بودجه مصوب شرکت‌های مذکور و با درخواست ذی‌حساب آنها از خزانه به حساب‌های پرداخت ریالی و ارزی شرکت‌های یادشده واریز شود.
- پرداخت هرگونه وام و کمک شرکت‌های تابعه وزارت نفت به اشخاص حقیقی و حقوقی صرفاً با رعایت قانون اصلاح ماده (۵) قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت با رعایت قانون و مقررات حاکم بر این شرکت‌ها امکان‌پذیر خواهد بود.